

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Joxema Irigoien Sanzberro

*Etxalar,
Nafarroa
(1963)*

Aurkibidea

Biografia

Zintak

ETL-023

- **Proiektua:** Euskararen biziberritzea Bortzirietan 1970-1990
- **Elkarrizketatzailea(k):** Larretxea Agirre, Ainhoa
- **Data:** 2023-03-23
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Larretxea Agirre, Ainhoa

Pasarteak

1. Aurkezpena eta lehen harremanak euskararekin

- **Erref:** ETL-023/001
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Joxema etxalartarra da eta 60 urte ditu. Euskararen mugimenduarekin lehen kontaktua 16-17 urterekin izan zuen, Ttipi Ttaparen bidez. Euskaltegia ere aritu zen, bai eta Etxalarko Atxata kultur elkartearen ere.

2. 80ko hamarkadako Etxalarko giroa

- **Erref:** ETL-023/002
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:00:48. **Bukatu:** 00:01:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

80ko hamarkadan, Etxalarren ikastola martxan zen, eta baziren kultur elkarte batzuk herrian.

3. 80ko hamarkadako mugimendua EH eta Bortzirietan

- **Erref:** ETL-023/003
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:01:22. **Bukatu:** 00:01:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

80ko hamarkadan, euskararen aldeko mugimendu handia zegoen Euskal Herri osoan. Gauza pila bat sortu ziren hezkuntza, komunikabide, kultur eta bertzelako arloetan. Bortzirietan ere hala izan zen: euskaltegia, iratiak, komunikabideak...

4. Euskararen presentzia Etxalarren

- **Erref:** ETL-023/004
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:01:58. **Bukatu:** 00:03:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Herriaren nortasuna

Laburpena:

Etxalar mugako herria izaki, berezia zen garai hartan. Mugimendu handia zegoen, Guardia Zibilen kuartela... eta horrek euskararen presentzian eragina izan zuen.

5. Euskararekiko hurbilpena

- **Erref:** ETL-023/005
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:03:00. **Bukatu:** 00:03:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

HOHn (EGB) zegoelarik, lagunaren artean gaztelaniaz egiten zuten, eta hautu kontzienteaz, euskaraz solastatzea erabaki zuten. Modu naturalean, mugimendu politiko eta kulturalaren eraginez, euskararat hurbildu zen Joxema.

6. Alfabetatzea

- **Erref:** ETL-023/006
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:03:46. **Bukatu:** 00:04:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea

Laburpena:

Modu autodidaktan alfabetatu zen Joxema, gramatika liburuak erabiliz eta aunitz irakurriz.

7. Euskaltegian irakasle

- **Erref:** ETL-023/007
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:04:41. **Bukatu:** 00:06:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Alfabetatu ondotik, euskara irakasle aritu zen Bortzirietako euskaltegian. Lehenbiziko klaseak Berako kultur etxean eman zituen, eta izan zuen lehenbiziko taldea zerotik hasi zen; gehienak irakasleak ziren.

8. Euskaltegiko klaseak

- **Erref:** ETL-023/008
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:06:35. **Bukatu:** 00:07:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Euskaltegiko lehenbiziko klase haiek prestakuntza handirik gabe egiten ziren; halere, bazuten gidoi gisako bat klasea gidatzeko.

9. Euskaltegiko giroa

- **Erref:** ETL-023/009
- **Iraupena:** 0:00:33. **Hasi:** 00:07:13. **Bukatu:** 00:07:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Euskaltegiko irakasleen artean giro ona izaten zuten, lagun giroa. Ikasleekin hasieran hotzagoa izaten zen, baina talde dinamikako jarduerekin, giroa goxatzen zuten.

10. Matxinbeltzenea, AEKtik IKArA

- **Erref:** ETL-023/010
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:07:46. **Bukatu:** 00:09:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Euskaltegi batzuek autonomia gehiago aldarrikatzen zuten, eta hondarrean, Bortzirietakoa AEKtik atera zuten. Prozesu horretan, IKA sortu zen, bai eta Matxinbeltzeneako proiektua ere.

11. Matxinbeltzenea eta Ttipi Ttapa, paraleloan

- **Erref:** ETL-023/011
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:09:03. **Bukatu:** 00:10:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Aisia » Kultura » Hedabideak

Laburpena:

3-4 urte eman zituen Joxemak euskaltegian. Gero kazetaritza ikasten hasi zen, eta Matxinbeltzenea sortzen hasi zirenerako, bera Ttipi Ttapako proiektuan zegoen murgildua. Garai hartan, hamarbortzkaria izatea lortu zuten.

12. Ttipi Ttaparen hasiera

- **Erref:** ETL-023/012
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:10:54. **Bukatu:** 00:12:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

Laburpena:

Joxema hasieratik aritu zen Ttipi Ttapan, bertan idazten. 1981-89 bitarte, hiru hilabetetik behin argitaratzen zen aldizkaria, eta lagun kuadrilla bat arduratzen zen hartaz. Halere, joan-etorri aunitz baziren jendearen artean, eta proiektua mantentzeko, urrats kualitatibo bat eman eta proiektua profesionalizatu beharra ikusi zuten.

13. Joxema Ttipi Ttapan sartzea

- **Erref:** ETL-023/013
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:12:56. **Bukatu:** 00:14:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

Laburpena:

82an hasi zen Joxema Ttipi Ttapan, Trini Mikelarenak gonbidatuta.

14. Ttipi Ttapako edukiaren garapena

- **Erref:** ETL-023/014
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:14:05. **Bukatu:** 00:15:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

- [Kultura](#) » [Aisia](#) » [Hedabideak](#) » [Prentsa](#)

Laburpena:

Hasmentan, Ttipi Ttapa ez zen kazetaritza proiektu bat; fanzine gisakoa zen. Euskararen alde egiteko erreminta bat zen: espresio kulturala adierazteko modua, artikulua biltzekoa, sormen lanak... Gerora, tokiko kronikak biltzen hasi ziren, erreportajeak garatzen...

15. Ttipi Ttaparen erreferenteak

- **Erref:** ETL-023/015
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:15:31. **Bukatu:** 00:17:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Aisia](#) » [Kultura](#) » [Herrigintza eta elkarteak](#)
- [Kultura](#) » [Aisia](#) » [Hedabideak](#) » [Prentsa](#)

Laburpena:

Ttipi Ttaparen hasieran, zituzten erreferenteak literatur aldizkari gisakoak ziren. 89an, Arrasate Press izenekoak martxan paratua zen, eta garai berrietako erreferentea izan zen.

16. Ttipi Ttaparen profesionalizazioaren hasiera

- **Erref:** ETL-023/016
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 00:17:28. **Bukatu:** 00:19:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Aisia](#) » [Kultura](#) » [Herrigintza eta elkarteak](#)
- [Aisia](#) » [Kultura](#) » [Hedabideak](#)
- [Kultura](#) » [Aisia](#) » [Hedabideak](#) » [Prentsa](#)

Laburpena:

Ttipi Ttapa profesionalizatzeko prozesuan, Arrasate Press ezagutzera joan ziren: antolaketa, finantzazioa, harpidetza sistema... Ttipi Ttapak ordenagailuak erosteko eta bertze gauza batzuetan inbertitu ahal izateko, hasiera hartan, mailegu bat eskatu zuten.

17. Garapen teknologikoa

- **Erref:** ETL-023/017
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:19:22. **Bukatu:** 00:20:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Aisia](#) » [Kultura](#) » [Herrigintza eta elkarteak](#)
- [Aisia](#) » [Kultura](#) » [Hedabideak](#)

Laburpena:

Ordenagailuak erosi baino lehen, idazmakinan idazten zuten aldizkaria.

18. Ttipi Ttapako lehenbiziko langileak eta lokala

- **Erref:** ETL-023/018
- **Iraupena:** 0:03:02. **Hasi:** 00:20:12. **Bukatu:** 00:23:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

Laburpena:

Karmele Tolosa eta Joxema izan ziren Ttipi Ttapako lehenbiziko langileak. Denbora gutira, Aitor Arozena ere sartu zen. Berako herriko etxeko lokal batean hasi ziren.

19. Ttipi Ttapari babesa

- **Erref:** ETL-023/019
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:23:14. **Bukatu:** 00:25:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

Laburpena:

Finantzazioari dagokionez, Bortzirietako udalen eta euskara mankomunitatearen babesa izan zuen Ttipi Ttapak, baita Nafarroako Gobernuarena ere. Harpidetza-sistema ere bazuten, eta hasiera batean, ez zuten hori kobratzen.

20. Ttipi Ttaparen garapena: telebistak eta erran.eus

- **Erref:** ETL-023/020
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:25:10. **Bukatu:** 00:26:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Telebista
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Prentsa

Laburpena:

1997an, Rikardo Arregi kazetaritza saria irabazi zuen Ttipi Ttapak, beren edukiak interneten sartzeagatik. Handik gutira, Ttipi Ttapa telebista martxan paratu zuten; Xaloe telebista ere bai. Baina 2009an, dirulaguntza eta lizentzia falta medio, Ttipi Ttapa telebista itxi behar izan zuten. Geroago, erran.eus ataria abiatu zuten.

21. Eskualdeko euskarazko irratiak

- **Erref:** ETL-023/021

- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:26:29. **Bukatu:** 00:27:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak
- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia

Laburpena:

Eskualdeko euskarazko irratietan ez zen aritu Joxema, baina Xorroxinen sorrera hurbiletik ezagutu zuen, ezagunak baitzituen bertan aritzen zirenak.

22. Etxalarko ikastola sistema publikoan txertatzea

- **Erref:** ETL-023/023
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:27:38. **Bukatu:** 00:29:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Etxalarko ikastolako juntan ere aritu zen Joxema. Ikastola sare publikorak pasatzeko prozesua bizi izan zuen bertan: Etxalarko ikastolako irakasleak nola txertatu hezkuntza publikoan eta halako kontuak. Prozesu hori akabatuta, handik gutira, Altxata kultur elkartea sortu zen.

23. Altxata kultur elkartea

- **Erref:** ETL-023/024
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:29:13. **Bukatu:** 00:31:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Altxatak hainbat gauza dinamizatu ditu Etxalarren: kultura, dantzak, kirola, euskararen inguruko jarduerak... Joxema elkartearen sorreran aritu zen 80ko hamarkadaren akaberan.

24. Pello Apezetxeari buruz

- **Erref:** ETL-023/025
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:31:09. **Bukatu:** 00:34:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Pello Apezetxea pertsona garrantzitsua izan zen Etxalarren. Hagitz aktiboa zen; txistu klaseak eta euskara klaseak ematen zituen, baserrietako pisten bultzatzailea izan zen, baserritarren kooperatibaren sustatzaile... Arlo guzietan aritzen zen Pello.

25. Pello Apezetxearen lan eremua

- **Erref:** ETL-023/026
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:34:25. **Bukatu:** 00:35:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Pello ikerketa aferetan ere aritu zen, Etxalarko historiari buruz ikertzen, toponimiari buruzko hainbat lan egin zituen... Pelloren lan eremua hagitz zabala zen.

26. Bizitako garaien errepasoa

- **Erref:** ETL-023/027
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:35:17. **Bukatu:** 00:37:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

Laburpena:

Bizitako garaien errepasoa egiten du Joxemak. Hasieran, aktibismoaren eskutik euskararen aldeko mugimenduan aritu zen. Gero, poliki-poliki, bertze sakontasun maila batekin Ttipi Ttapan zentratu zen.

27. Garai hartako eta Ttipi Ttaparen garapenaren balorazioa

- **Erref:** ETL-023/028
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:37:02. **Bukatu:** 00:39:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

Laburpena:

Garai hartako balorazio positiboa egiten du Joxemak. Gauza aunitz lortu dira euskararen inguruan, baita Ttipi Ttapa eta erran.eus atariaren inguruan ere.

28. Ttipi Ttaparen profesionalizaziotik gaur egunera

- **Erref:** ETL-023/029
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:39:14. **Bukatu:** 00:40:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak
- Aisia » Kultura » Hedabideak

Laburpena:

89an Ttipi Ttaparen profesionalizazioa eman zen, eta hari esker da Ttipi Ttapa gaur dena.

29. Etxalarko egungo egoera

- **Erref:** ETL-023/030
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:40:36. **Bukatu:** 00:42:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Etxalarren euskara gehiago jakin eta erabiltzen omen den arren, Joxema kezkatuta dago neurri batean. Iruditzen zaio gaztelania eremu batzuetara zabaldu dela.

30. Egungo egoeraren gakoa

- **Erref:** ETL-023/031
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:42:56. **Bukatu:** 00:45:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Etxalarko kasuan, bertze herri batzuetan bezala, turistek eta immigrazioak euskararen erabilera baldintzatzen dute. Halere, gakoa euskaraz dakitenek euskararen hautu kontzientea egitea da.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-15

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com